

2013

4ο
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ
ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΣΟΦΙΑ ΣΟΥΛΙΩΤΗ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΓΕΩΡΓΟΤΑ
ΘΕΟΔΩΡΑ ΚΟΝΔΥΛΗ

[ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ]

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Ταξίδι στη χώρα των συναισθημάτων

Εισαγωγή

« Ο πιο σημαντικός στόχος της εκπαίδευσης, είναι να αποκτήσουν τα παιδιά τις δεξιότητες εκείνες που χρειάζονται, όχι απλά για την επιβίωση τους, αλλά και για την πλήρη ανάπτυξη των κοινωνικών, συναισθηματικών και γνωστικών, ικανοτήτων τους. Προς αυτή την κατεύθυνση στοχεύει η «Εκπαίδευση σε ατομικές και κοινωνικές δεξιότητες», σ' ένα σχολείο που προάγει την υγεία» (WHO,1993)

Η εισαγωγή της συναισθηματικής αγωγής στην προσχολική εκπαίδευση με σκοπό την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών συναισθηματικά, κοινωνικά, νοητικά, σωματικά είναι πολύ σημαντική γιατί προάγει θετικές στάσεις και συμπεριφορές και στοχεύει στη διαμόρφωση του χαρακτήρα των μελλοντικών ενηλίκων και καθορίζει τη μετέπειτα πορεία τους στη ζωή. Η καλλιέργεια των συναισθημάτων εφαρμόζεται σ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς και απευθύνεται σε όλα τα παιδιά της τάξης, αφορά όλες τις δραστηριότητες των παιδιών.

Το «ταξίδι στη χώρα των συναισθημάτων» ήταν ένα καινοτόμο πρόγραμμα αγωγής υγείας μέσα από το οποίο τα παιδιά γνώρισαν τον εαυτό τους, το χαρακτήρα τους, τις αδυναμίες τους. Ήρθαν σε επαφή και γνώρισαν το διπλανό τους, τα ενδιαφέροντα του, τις ανάγκες του. Αναγνώρισαν τα δικά τους συναισθήματα, αλλά και των άλλων. Μπόρεσαν να κατανοήσουν ότι τα συναισθήματα είναι εκείνα που επηρεάζουν τη συμπεριφορά μας. Απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση των στόχων αλλά και για την αποτελεσματικότητα

του προγράμματος ήταν η δημιουργία ενός θετικού κλίματος μέσα στην τάξη που ενέπνεε ασφάλεια, εμπιστοσύνη, συνεργασία, αναγνώριση, αποδοχή.

Το πρόγραμμα μας στηρίχτηκε στα βιώματα των παιδιών, είχε ως βάση του το παιχνίδι, το οποίο αποτελεί το σημαντικότερο τρόπο μάθησης στην προσχολική ηλικία, είχε ως βασικό στόχο την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών, έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην διαθεματικότητα και στην ολιστική προσέγγιση της γνώσης.

Υλοποιήθηκε στο 4^ο νηπιαγωγείο Κέρκυρας από τα παιδιά και τις νηπιαγωγούς Σοφία Σουλιώτη, Σωτηρία Γεωργοτά, Θεοδώρα Κονδύλη

Σκοπός του προγράμματος

- Κοινωνική και συναισθηματική υγεία των παιδιών
- Η δημιουργία ενός συναισθηματικού ασφαλούς περιβάλλοντος γιατί η συναισθηματική ασφάλεια αποτελεί τη βάση για μια υγιή προσωπικότητα
- Απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων ώστε να μπορούν να γνωρίσουν τον εαυτό τους, να επικοινωνούν, να λαμβάνουν αποφάσεις, να επιλύουν συγκρούσεις, να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους, να αποκτήσουν ενσυναίσθηση. Το πρόγραμμα στοχεύει να διαμορφώσει στην τάξη μια ατμόσφαιρα αμοιβαίου σεβασμού και να διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των νηπίων.

Στόχοι :

- Να αναγνωρίσουν προσωπικά χαρακτηριστικά και απόψεις
- Να αποκτήσουν θετική αυτοεκτίμηση
- Να αναγνωρίζουν , να εκφράζουν τα βασικά συναισθήματά τους
- Να αποδέχονται και να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους τόσο τα θετικά όσο και τα αρνητικά
- Να αναγνωρίζουν και να αποδέχονται τα συναισθήματα των άλλων
- Να κατανοήσουν ότι όλα τα συναισθήματα είναι φυσιολογικά
- Να αντιληφθούν ότι υπάρχουν πολλοί τρόποι αντίδρασης σε κάποιο συναίσθημα αλλά κάποιοι από αυτούς πρέπει να αποφεύγονται
- Να αποδέχονται τη διαφορετικότητα
- Να μπορούν να συνεργάζονται μεταξύ τους μέσα σε κλίμα αμοιβαίου σεβασμού
- Να βρίσκουν εναλλακτικούς τρόπους για να επιλύουν συγκρούσεις
- Να αποκτήσουν ηθικές αξίες
- Να αποκτήσουν ενσυναίσθηση

Αφόρμηση

Από τις πρώτες μέρες που ήρθαν τα νήπια στο σχολείο τους δώσαμε την ευκαιρία να μιλήσουν για τον εαυτό τους , τα ενδιαφέροντά τους κλπ. Μια μέρα ο Γιώργος Δ. μας έκανε μια ανακοίνωση «μερικές φορές νιώθω χαρούμενος και θέλω να έρχομαι σχολείο αλλά είμαι και στενοχωρημένος γιατί μου φωνάζει ο Ν. και στο διάλειμμα με σπρώχνει» . Εκμεταλλευτήκαμε την ευκαιρία και με κατάλληλες ερωτήσεις προκαλέσαμε συζήτηση στην ομάδα και τα παιδιά άρχισαν να καταθέτουν τις εμπειρίες τους, τις απόψεις τους, τα ερωτήματα τους. Παρατηρήσαμε ότι όλα ήθελαν να μιλήσουν για τα δικά τους προβλήματα , γι' αυτά που ένιωθαν όταν τους πείραζαν οι άλλοι, όταν ήθελαν να παίξουν με κάτι και δεν μπορούσαν, όταν τους ενοχλούσαν οι άλλοι στην παρεούλα , στο παιχνίδι Ζωγράφησε ο καθένας τις δικές του εμπειρίες και τις κρεμάσαμε σε σχοινιά σαν γκαλερί. Τα παιδιά ενημέρωσαν του φίλους τους για το τι τους ενοχλεί, πως νοιώθουν όταν κάποιος τους πειράζει, όταν τους αρπάζουν το παιχνίδι.....

Α Ψάξη

προβληματισμός

Αρχίσαμε να θέτουμε και άλλα ερωτήματα για να οδηγήσουμε τα παιδιά σε περαιτέρω σκέψεις και γενικεύσεις. Η κούκλα της τάξης ερχόταν στην παρεούλα για να ανιχνεύσει τις προϋπάρχουσες γνώσεις των παιδιών αλλά και για να παρουσιάσει κάτι καινούριο.

Γιατί άραγε ένα παιδί αρπάζει το παιχνίδι από ένα άλλο;

Πώς αισθάνεσαι όταν σου μπουτσορώνουν τη ζωγραφιά σου;

Πώς αισθάνεται ο διπλανός σας όταν του μπουτσορώνεται τη ζωγραφιά του; Πώς λέμε αυτά που αισθανόμαστε;

Τι είναι αυτά τα συναισθήματα;

Που τα έχουμε;

Τα βλέπουμε;

Αισθανόμαστε όλοι;

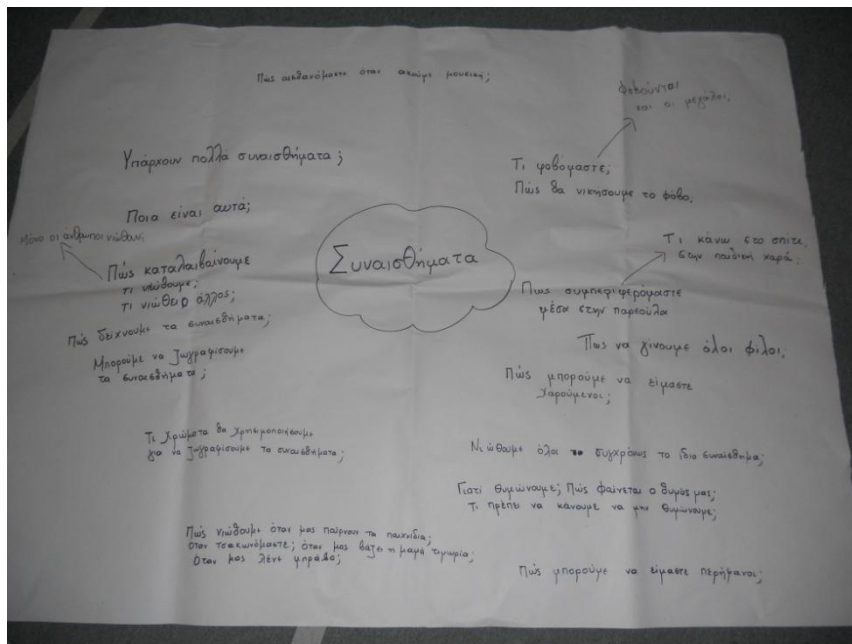
Έχουμε όλοι τα ίδια συναισθήματα;

Ποιες πράξεις ή γεγονότα προκαλούν τα διάφορα συναισθήματα;

Πως αντιδρούμε όταν νιώθουμε τα διάφορα συναισθήματα;

Καταγράψαμε πρώτα όλες τις πληροφορίες σ' ένα συγκεντρωτικό πίνακα και στη συνέχεια καταγράψαμε τις ερωτήσεις, τους προβληματισμούς των παιδιών σε ιστόγραμμα για όσα θέλουν να μάθουν.

Ενημερώσαμε τους γονείς σχετικά με το περιεχόμενο του προγράμματος αλλά και για τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να συμμετέχουν στην υλοποίηση του, συγκεντρώνοντας σχετικό υλικό όπως βιβλία, εικόνες, φώτο κλπ, αλλά και να συμμετέχουν σε δραστηριότητες και εργασίες που μπορούσαν να υλοποιήσουν στο σπίτι με τα παιδιά τους έτσι ώστε να εμπλακούν και οι ίδιοι και να έχουμε μια μεταφορά και γενίκευση της μάθησης.

Ο σχεδιασμός των δραστηριοτήτων έγινε αφού κατέθεσαν τις προτάσεις τους νηπιαγωγοί και παιδιά για τι μπορούμε να κάνουμε για να μάθουμε όσα θέλουμε για τα συναισθήματα. Οι δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν βασίστηκαν στις αρχές της διαθεματικότητας οργανώθηκαν έτσι ώστε τα παιδιά να αντιληφθούν την σφαιρική διάσταση της γνώσης, να ασκηθούν στην παρατήρηση, στη διερεύνηση, στην καλλιέργεια της συναισθηματικής και της αισθητικής ευαισθησίας, στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων, στην ανάπτυξη της ικανότητας του να επιλύουν προβλήματα και συγκρούσεις. Οι δραστηριότητες καταγράφηκαν στο σχολικό ημερολόγιο δραστηριοτήτων.

B Φάση

Διαθεματικές Δραστηριότητες

Παιδί και γλώσσα

Επιμέρους Στόχοι: να συμμετέχουν σε συζητήσεις και να χρησιμοποιούν στοιχειώδη επιχειρηματολογία βελτιώσουν και να εμπλουτίσουν τον προφορικό τους λόγο, να κατανοήσουν γενικά στοιχεία από τη σχέση προφορικού- γραπτού λόγου.

- ✚ Παρουσίασαν τον εαυτό τους και το όνομα τους στην ομάδα. Μιμήθηκαν τις κινήσεις σύμφωνα με τα λόγια από το τραγουδάκι
Τρέχω τρέχω και καλπάζω
Και σε σένα σταματώ
Χάρισε μου το όνομα σου
Να το κάνω φυλακτό
Σταματούσαν τυχαία σ' ένα παιδί και του ζητούσαν να τους χαρίσει το όνομα του (έβρισκε την καρτέλα με το όνομα του) . Το άλλο παιδί έγραφε το όνομα του νέου του φίλου μέσα σε μια καρδιά και την έκανε φυλακτό. Στο τέλος παρουσίαζαν το νέο φίλο τους στην ομάδα και δημιουργούσαν μια ιστορία γι' αυτόν(τι θα μπορούσαν να κάνουν μαζί, τι θα ήθελαν από τον φίλο τους τι θα μπορούσαν να μοιραστούν κλπ)
- ✚ Έφτιαξαν το περίγραμμα της παλάμης τους και σε κάθε δάχτυλο γράψαμε τα μοναδικά προτερήματα του καθενός. Κάθε παιδί μοιράστηκε τη μοναδικότητα του με τους άλλους παρουσιάζοντας τα στους φίλους του.
- ✚ Παίξαμε «το παιχνίδι της συνέντευξης». Κάθε ομάδα έπαιρνε συνέντευξη της άλλης ομάδας για να γνωρίσει τα μυστικά της. Τα παιδιά ρωτούσαν τ' άλλα παιδιά με τι τους αρέσει να παίζουν, να ασχολούνται , με τι διασκεδάζουν, ποια είναι τα αγαπημένα τους παραμύθια Γνώρισαν έτσι τις ιδιαιτερότητες του καθενός αλλά και τις ομοιότητες που μπορεί να είχαν μεταξύ τους.
- ✚ Με αφορμή τις δυσκολίες στη γωνιά της συζήτησης επισημίσαμε την ανάγκη θέσπισης κανόνων αφού εξηγήσαμε τι είναι κανόνας, γιατί έχουμε κανόνες και τι συμβαίνει όταν κάποιος τους παραβιάζει. Από κοινού θέσαμε τους κανόνες της παρεούλας για να μπορούμε να περνάμε καλά και να νιώθουμε ωραία, γράψαμε τους κανόνες «πρέπει να ακούμε τους άλλους με προσοχή» και «ποτέ δεν μιλάμε δυο άτομα ταυτόχρονα» τους ζωγραφίσαμε και τους κρεμάσαμε στη γωνιά της παρεούλας.
- ✚ Εξοπλίσαμε τη βιβλιοθήκη με σχετικά βιβλία και παραμύθια. Με αφορμή ένα βιβλίο « τα ζώα πηγαίνουν στο νηπιαγωγείο» συζητήσαμε για το πότε ένα βιβλίο είναι χαρούμενο ή λυπημένο. Δημιουργήσαμε αφίσα για τη

βιβλιοθήκη μας (η ιδέα από <http://www.kindergartenkindergarten.com/classroom-management/>)

- ✚ Διαβάσαμε στα παιδιά το βιβλίο « η παλέτα των συναισθημάτων». Μέσα από την επεξεργασία της ιστορίας και την παρατήρηση των εικόνων αναγνώρισαν τα συναισθήματα των ηρώων. Καταγράψαμε τα διαφορετικά συναισθήματα της Συναισθηματικούλας.

- ✚ Τα παιδιά παρατήρησαν εικόνες με χαρούμενα και λυπημένα πρόσωπα. Ρωτήσαμε τα παιδιά Πώς νόμιζαν ότι ένιωθαν τα εικονιζόμενα πρόσωπα; Πώς το κατάλαβαν; Για ποιο λόγο νόμιζαν ότι ένιωθαν έτσι; Ενθαρρύνσαμε τα παιδιά να εκφράσουν τις δικές τους εμπειρίες για το πότε είχαν αισθανθεί χαρούμενα ή λυπημένα. Ζωγράφισαν και περιέγραψαν τη δική τους εμπειρία.

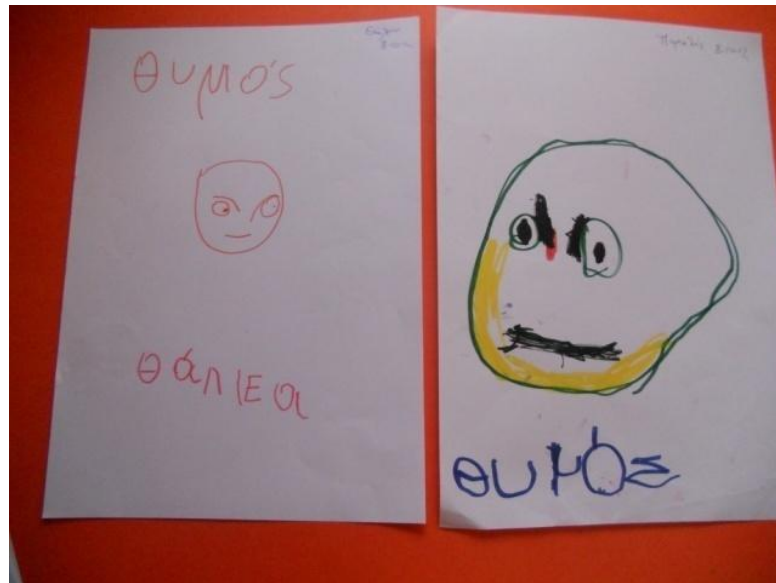

- ✚ Κάθε ομάδα ένωσε τις ζωγραφιές της και δημιούργησε τη δική της ιστορία. Την παρουσίασαν στην παρεούλα με διαφορετικό τρόπο διηγώντας την , παίζοντας την , με παντομίμα, δείχνοντας τις εικόνες.

- ✚ Διαβάσαμε το βιβλίο της Τρεις Μορόνι «θυμός». Γνωρίσαμε το συναίσθημα του θυμού, συζητήσαμε για τους λόγους που μας προκαλούν θυμό, τους καταγράψαμε και τους δραματοποιήσαμε. Ζωγράψισαν τη δική τους θυμωμένη ιστορία.
- ✚ Διαβάσαμε το βιβλίο «φόβος» και γνωρίσαμε το συναίσθημα του φόβου. Μιλήσαμε για το τι φοβούνται συνήθως οι άνθρωποι . Ζωγράψισαν τους δικούς τους φόβους.
- ✚ Δημιουργήσαμε τον πίνακα αναφοράς των συναισθημάτων με την κατάλληλη λέξη για κάθε συναίσθημα και την αντίστοιχη εικόνα του.

- ✚ Ζωγράρισαν το προσωπάκι του κάθε συναισθήματος όπως το φανταζόταν και έγραψαν την αντίστοιχη λέξη του συναισθήματος.

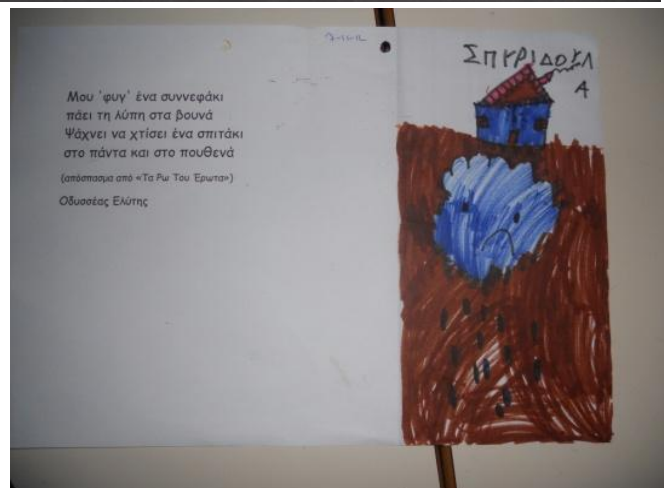
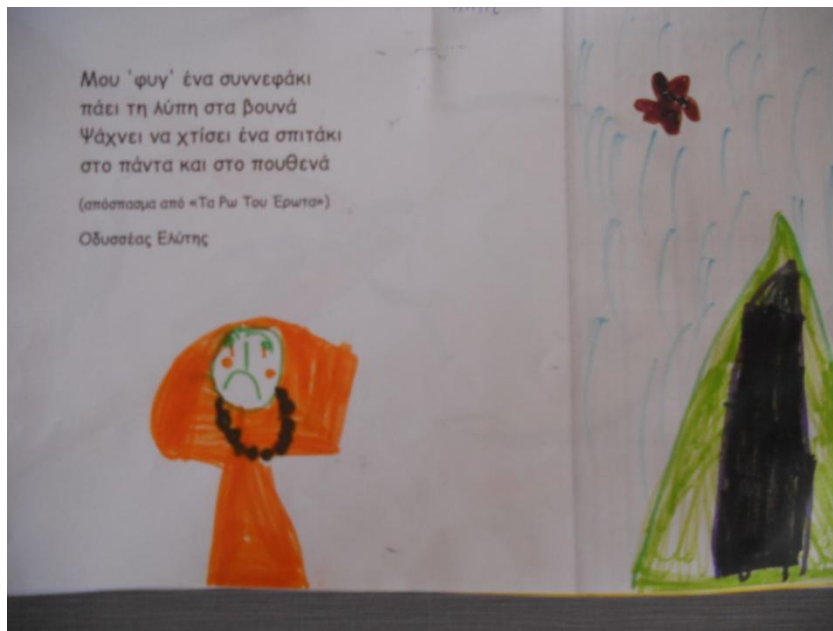

- ✚ Το κάθε παιδί έφτιαξε το δικό του «βιβλίο των συναισθημάτων» με τις ατομικές του ζωγραφιές για τα συναισθήματά του.

- ✚ Απαγγείλαμε το ποίημα του Οδυσσέα Ελύτη
Μου 'φυγ' ένα συννεφάκι
Πάει τη λύπη στα βουνά
Ψάχνει να χτίσει ένα σπιτάκι
Στο πάντα και στο πουθενά.
Τα παιδιά ζωγράρισαν τις δικές τους λύπες και τις έστειλαν σε μια βαθιά
σηλιά που έφτιαξαν.

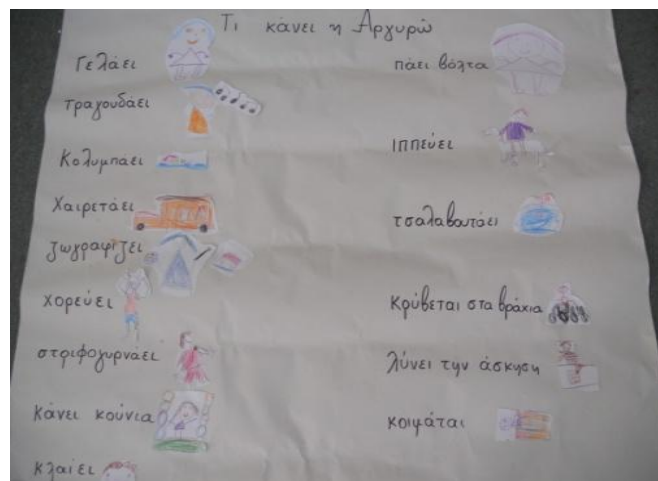

- ✚ Γνωρίσαμε νανουρίσματα και είδαμε πως κοιμίζει η μαμά τα παιδιά της διώχνοντας μακριά τους φόβους τους και γεμίζοντας τα με αγάπη και γλυκά όνειρα. Κοιμήσαμε τις κούκλες μας με νανουρίσματα.
- ✚ Με αφορμή την ανάγνωση της ιστορίας «ο βάτραχος είναι βάτραχος», τα παιδιά ενθαρρύνθηκαν να περιγράψουν τα πράγματα που κάνουν καλά και είναι περήφανα για τον εαυτό τους. Ζωγράφισαν τα επιτεύγματα τους στα πέταλα ενός λουλουδιού και έπαιξαν την «αλυσίδα της περηφάνιας». Κάθε παιδί γινόταν ο κρίκος της αλυσίδας αφού παρουσίαζε με δραματοποίηση αυτό που έκανε καλά και ήταν περήφανος γι' αυτό.

- ✚ Αναγνωρίσαμε τα πρώτα γράμματα από τις λέξεις των συναισθημάτων και ανακαλύψαμε καινούριες λέξεις από τα αντίστοιχα γράμματα. Τις ζωγραφίσαμε και φτιάξαμε ιστορίες με αυτές. Παίξαμε το ντεντέκτιβ των κρυμμένων λέξεων.

- Τα παιδιά σύγκριναν εικόνες θυμωμένων, φοβισμένων ανθρώπων με διαφορετικές διαβαθμίσεις των συναισθημάτων. Ενθαρρύνθηκαν να εκφράσουν με λόγια τις διαφορετικές εντάσεις του συναισθήματος θυμωμένος, πολύ θυμωμένος, πάρα πολύ θυμωμένος (συγκριτικός-υπερθετικός βαθμός των επιθέτων).

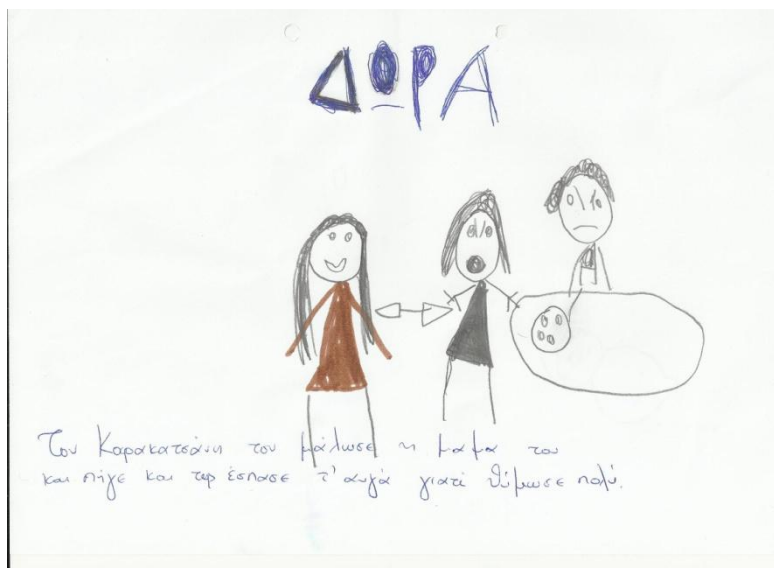

- ✚ Μελετήσαμε παροιμίες, γνωμικά και αναγνωρίσαμε το συμβολισμό τους. Παροιμίες όπως «φοβάται ο Γιάννης το θεριό και το θεριό το Γιάννη», «φοβάται και τη σκιά του», «δώσε τόπο στην οργή σου», «ένας κούκος δε φέρνει την άνοιξη», «το 'να χέρι νίβει τ' άλλο και τα δυο το πρόσωπο» τις δραματοποιήσαμε και τις ζωγραφίσαμε.

- ✚ Διαβάσαμε βιβλία και ενθαρρύνσαμε τα παιδιά να κάνουν σχόλια για τους χαρακτήρες των ηρώων και τα συναισθήματά τους, να κάνουν υποθέσεις για τις αιτίες των συμπεριφορών τους και τις λύσεις που θα πρότειναν για την αλλαγή των αρνητικών συναισθημάτων τους. Παροτρύνθηκαν να

αναγνωρίσουν δικά τους συναισθήματα στους ήρωες των ιστοριών , να ζωγραφίσουν και να δραματοποιήσουν τις ιστορίες.

✚ Δημιούργησαν τις δικές τους ιστορίες των συναισθημάτων.

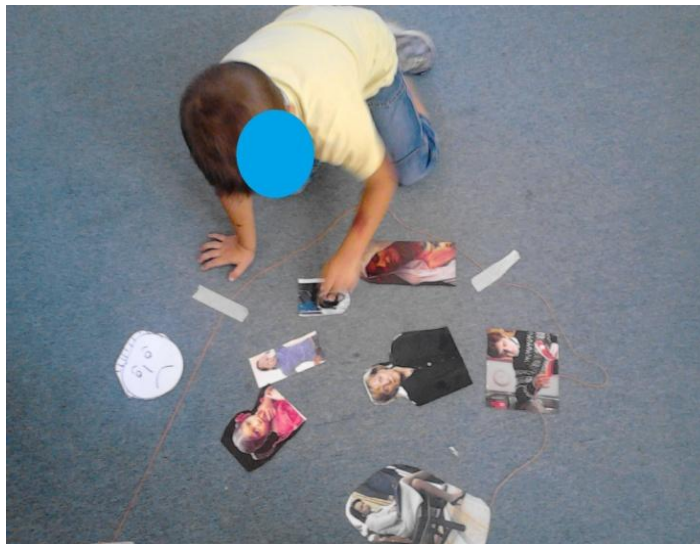

Παιδί και μαθηματικά

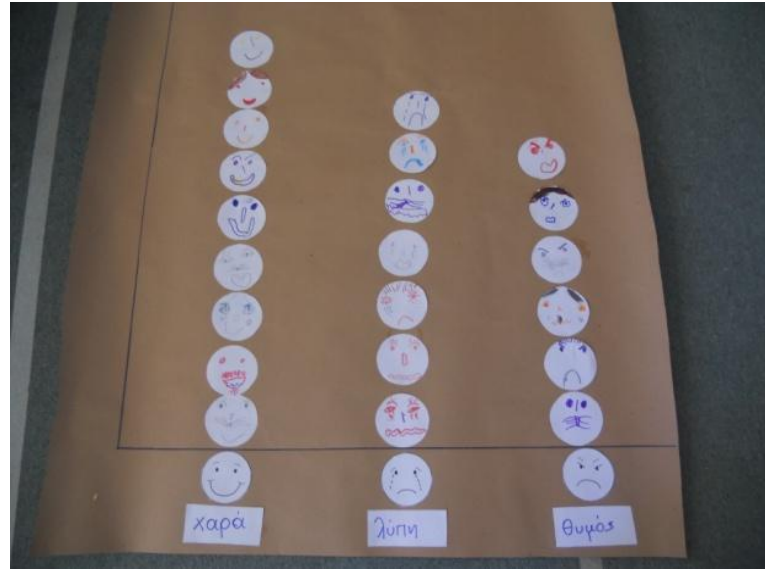
Να κατανοούν απλές χωροχρονικές σχέσεις και να προβαίνουν σε διαδικασίες παρατήρησης, σύγκρισης, αντιστοίχισης, ταξινόμησης και συμβολικής αναπαράστασης. Να επεκτείνουν τις γνώσεις τους σχετικά με τους αριθμούς.

- ✚ Ταξινόμησαν εικόνες από περιοδικά που απεικόνιζαν εκφράσεις ανθρώπων με χαρά –λύπη και δημιούργησαν τη χώρα της χαράς της λύπης αντίστοιχα. Προέβησαν στη δημιουργία συνόλων, αρίθμησαν, καταμέτρησαν ποσότητες έκαναν συγκρίσεις περισσότερα, λιγότερα ή ίσα.

- ✚ Διαβάσαμε την ιστορία «ο αρλεκίνος» της Ζωρζ Σαρή, εστίασαμε στα συναισθήματα του ήρωα. Παρατήρησαν τις εικόνες και κατάλαβαν από τις εκφράσεις τα διαφορετικά συναισθήματα. Ταίριαξαν το ανάλογο χαρακτηριστικό σημαδάκι του κάθε συναισθήματος στην εικόνα. Διηγήθηκαν την ιστορία με τη βοήθεια των εικόνων, χρησιμοποιώντας τη χρονική ακολουθία για ποιο συναίσθημα είχε στην αρχή, μετά, στο τέλος.
- ✚ Διαβάσαμε και κατανοήσαμε μια απλή γραφική παράσταση. Ενθαρρύνουμε τα παιδιά στο τέλος μιας ημέρας να ζωγραφίσουν το συναίσθημα που ένιωθαν δηλ. χαρούμενοι, λυπημένοι, θυμωμένοι. Στη συνέχεια κόλλησαν τη φατσούλα με το συναίσθημα τους σε πίνακα κάτω από το αντίστοιχο συναίσθημα. Έγινε καταγραφή. Στο τέλος με μονάδες μέτρησης βρήκαμε ποιο συναίσθημα κυριαρχούσε στην τάξη εκείνη τη μέρα. Στην αρχή με

καταμέτρηση και στη συνέχεια μέτρηση με κορδέλα διαφορετικού χρώματος τις κολλήσαμε και δημιουργήθηκε ένα ραβδόγραμμα.

- ✚ Παίξαμε τους θυμωμένους και προσπαθήσαμε να ηρεμήσουμε μετρώντας από το 1,2,3,.....,10 και στη συνέχεια ανάποδα 10,9,....
- ✚ Παρατηρήσαμε ότι στη ζωή μας τα συναισθήματα επαναλαμβάνονται. Συζητήσαμε και φτιάξαμε φύλλο εργασίας με επαναλαμβανόμενα μοτίβα: χαρά, λύπη, χαρά, λύπη κλπ. Τα παιδιά ολοκλήρωσαν το σχέδιο.
- ✚ Παρουσιάσαμε μια ιστορία με εικόνες. Τα παιδιά έβαλαν στη σειρά τις εικόνες ώστε να δημιουργήσουν μια λογική διαδοχή καταστάσεων, χρησιμοποιώντας λέξεις τώρα, πριν, μετά, στο τέλος.
- ✚ Παρουσιάσαμε τον πίνακα ζωγραφικής «η χαρά της ζωής» του Ρομπερ Ντελονέ. Ενθαρρύνουμε τα παιδιά να γίνουν και εκείνοι μικροί καλλιτέχνες να φτιάξουν τους δικούς τους κύκλους που αλλάζουν και ομορφαίνουν τη ζωή. Με χαρτιά γκοφρέ διαφορετικών χρωμάτων ενώνοντας τα και συνδυάζοντας τα δημιούργησαν κύκλους μικρούς και μεγάλους. Μπήκαν μέσα στους κύκλους αυτοσχεδιάζοντας και πειραματίστηκαν με την κίνηση του σώματος τους εκφράζοντας τη χαρά της ζωής.
- ✚ Δώσαμε ευκαιρίες στα παιδιά μέσα από παιχνίδια να αναγνωρίσουν συμμετρίες. Χόρεψαν το χορό των συμμετρικών συναισθημάτων. Κάθε παιδί χόρευε με μια τυχαία καρτέλα που απεικόνιζε πρόσωπο συναισθημάτων κομμένο στη μέση, με το τέλος της μουσικής έπρεπε να βρει το συμμετρικό του ζευγάρι. Έπαιξαν με το ζευγάρι τους το παιχνίδι του καθρέπτη με ένα χτύπημα του ταμπουρίνου έπρεπε να είναι συμμετρικά τα ζευγάρια. Σε φύλλο εργασίας ζωγράφισαν το συμμετρικό ενός προσώπου που τους δόθηκε και έλεγξαν διπλώνοντας το χαρτί στη μέση (κάθετος άξονας συμμετρίας).

Παιδί και περιβάλλον

Να αναπτύξουν την αυτοεκτίμηση τους και ικανότητες συνεργασίας, να συνειδητοποιήσουν την μοναδικότητα τους αλλά και να εντοπίζουν διαφορές με τους άλλους και να τις σέβονται. Να κατανοήσουν την αξία της ομαδικής συνεργασίας.

- ✚ Μέσα σ' ένα κουτί κλείσαμε έναν καθρέπτη. Είπαμε στα παιδιά ότι εκεί κρυβόταν ένα πολύ σπουδαίο πρόσωπο. Προσπάθησαν να μαντέψουν ή να φανταστούν ποιο ήταν το πολύ σημαντικό πρόσωπο που κρυβόταν μέσα στο κουτί. Στο τέλος ανοίξαμε το κουτί και κάθε παιδί είδε ποιος ήταν μέσα αλλά το κράτησε μυστικό για τον εαυτό του. Ζωγράφισαν το πρόσωπο που είδε ο καθένας, έβαλαν τα χαρακτηριστικά του και το κάθε παιδί ανακοίνωσε στην ομάδα ποιον είδε στο μαγικό κουτί. Το σπουδαίο αυτό πρόσωπο ήταν το κάθε παιδί ξεχωριστά.
- ✚ Διαβάσαμε το βιβλίο "savoir vivre" παρατηρώντας τις εικόνες του. Συζητήσαμε για τις συμπεριφορές που επιτρέπονται και γι' αυτές που πρέπει να αποφεύγονται. Παίξαμε τις συμπεριφορές με δραματοποίηση.
- ✚ Συζητήσαμε με τα παιδιά κατά πόσο τα συναισθήματα είναι κάτι απτό, πως θα μπορούσαμε να τα αντιληφθούμε, να τα καταλάβουμε, να τα δούμε. Δραματοποιήσαμε χαρακτήρες προσώπων που ένιωθαν είτε χαρά, ή λύπη, φόβο, θυμό και προσπαθήσαμε να μαντέψουμε πότε με την όραση, πότε με την ακοή ή την αφή το ανάλογο συναίσθημα. Παίξαμε το παιχνίδι «μάντεψε

πως νιώθω». Ζωγραφίσαμε τα διαφορετικά συναισθήματα που νιώθουμε κάθε φορά.

- ✚ Διαβάσαμε το βιβλίο « Ένας για όλους και όλοι για έναν» των Brigitte Weninger και Eve Tharlet επεξεργαστήκαμε το παραμύθι και μιλήσαμε για την ομαδικότητα και για τα θαύματα που μπορεί να πετύχει κάποιος όταν εργάζεται μαζί με τους άλλους. Κάναμε σύνθημα της τάξης μας το μήνυμα «ένας για όλους και όλοι για έναν». Αποφασίσαμε, κάθε φορά που κάποιος θα βοηθάει για το καλό της ομάδας να επιβραβεύεται. Φτιάξαμε το δέντρο της επιβράβευσης. Στο τέλος της ημέρας το παιδί που πίστευε ότι έπρεπε να πάρει ένα φύλλο, το έπαιρνε έγραφε το όνομα του και εξηγούσε στην ομάδα γιατί άξιζε να κολλήσει το φύλλο στο δέντρο.

- ✚ Παίξαμε το παιχνίδι «κάνω ότι κάνει η Αργυρώ» , αφού είχαμε διαβάσει το ποίημα. Παιχνίδι παντομίμας, ένα παιδί έκανε ότι έκανε και η Αργυρώ και οι θεατές το μάντευαν. Στην τελευταία σελίδα τα παιδιά γνώρισαν την Αργυρώ, ένα παιδάκι με κινητικά προβλήματα, που κάνει πράγματα που κάνουν όλα τα παιδιά και νιώθει όπως και εμείς. Είναι ένα παιδί σαν και εμάς και τίποτα δεν μας εμποδίζει να την κάνουμε παρέα.
- ✚ Διηγηθήκαμε ένα αυτοσχέδιο παραμύθι «το μικρό χελωνάκι θυμώνει». Τα παιδιά παρατήρησαν ότι πολλές φορές μοιάζουν και αυτά στον ήρωα της ιστορίας. Ζωγράρισαν κάτι που τους είχε προξενήσει μεγάλο θυμό, περιέγραψαν στην ομάδα το περιστατικό και προσπάθησαν να βρουν τρόπους που θα μπορούσαν να τον αντιμετωπίσουν όπως ο ήρωας της ιστορίας .

- ✚ Ενθαρρύνουμε τα παιδιά να διατυπώσουν τις ιδέες τους για να διαμορφώσουν μια γωνιά της τάξης σε γωνιά χαλάρωσης και ηρεμίας. Δώσαμε την ευκαιρία να σκεφτούν ποια γωνιά έπρεπε να επιλέξουν, γιατί;

με τι υλικά θα τι διακοσμούσαν; Τα παιδιά κατέθεσαν τις απόψεις τους και τις δικαιολόγησαν.

- ✚ Διαβάσαμε το βιβλίο « Όποιος τον φόβο ξεπερνά, πράγματα κάνει θαυμαστά!». Βρήκαμε τρόπους για να αντιμετωπίσουμε τους δικούς μας φόβους. Παίξαμε παιχνίδια δραματοποίησης.

✚ Συζητήσαμε για το φαινόμενο του σεισμού και προσπαθήσαμε να αντιμετωπίσουμε το φόβο του σεισμού. Γράψαμε τα στάδια αντιμετώπισης.

1. γνωρίζω
2. μαθαίνω να αντιμετωπίζω
3. δεν φοβάμαι

Κάναμε άσκηση αντιμετώπισης.

✚ Παρουσιάσαμε πίνακες ζωγραφικής με θέμα ζώα και άνθρωποι όπως του Luigi Toro ,του Horace Vernet, του John Wood, του Felix Schlesinger, του Julius Leblanc Stewart αλλά και φωτογραφίες από ζώα παραμελημένα, χτυπημένα. Τα παιδιά μας μίλησαν για το πως ένιωθαν κάθε φορά τα ζώα, πως το κατάλαβαν , εξέφρασαν τις απόψεις τους για τις αιτίες που οδήγησαν να νιώθουν τα ζώα αυτά τα συναισθήματα, σύγκριναν δικά τους συναισθήματα με εκείνα των ζώων που απεικονιζόταν στις εικόνες. Πρότειναν τρόπους για το τι πρέπει να κάνουν οι άνθρωποι για να είναι τα ζώα ευτυχισμένα και χαρούμενα, έφτιαξαν αφίσσα.

- ✚ Διαβάσαμε το βιβλίο « γιατί το ροζ ελεφαντάκι έπεσε σε θλίψη και πως ξαναβρήκε τη χαρά του». Βρήκαμε ότι είχαμε κάτι κοινό με τον Μπένο γιατί η φίλη και συμμαθήτριά μας μετακόμισε και έφυγε από το σχολείο μας. Τα παιδιά ανακάλυψαν τρόπους πως θα μπορούσαμε να εξακολουθούμε να την έχουμε φίλη και να μην στενοχωριόμαστε.
- ✚ Ακούσαμε και είδαμε το παραμύθι « ο σκαντζόχοιρος που ήθελε να τον χαϊδέψουν» από τη διαδικτυακή διεύθυνση <http://www.mikrosanagnostis.gr/library/pageflip31/Default.html>
Ανακαλύψαμε ότι το να κάνεις φίλους δεν είναι εύκολο πράγμα. Ενθαρρύναμε τα παιδιά να σκεφτούν πώς μπορούν τα ίδια να κάνουν φίλους; Και τι πρέπει να προσέχουν;
- ✚ Με τη βοήθεια εποπτικού υλικού (εικόνες από το διαδίκτυο, από περιοδικά) παρατηρήσαμε σπίτια, δωμάτια, δρόμους, πόλεις με διαφορετική αισθητική

(π.χ. πόλεις γκρίζες γεμάτες καυσαέριο-πόλεις με πράσινο και καθαρές, δωμάτια βαμμένα έντονα και δωμάτια με απαλά χρώματα ταχτοποιημένα.....)

<http://perierga.gr/2013/05/%CE%BC%CE%B1%CE%B3%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CF%83%CE%BF%CE%BA%CE%AC%CE%BA%CE%B9%CE%B1-%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%85/>

τις συγκρίναμε, τις σχολιάσαμε και είπαμε πως θα νιώθαμε αν θα μέναμε στον αντίστοιχο χώρο. Συζητήσαμε για το ρόλο που παίζει η αισθητική και η διακόσμηση στη ζωή μας και στα συναισθήματα μας και το πόσο επηρεάζει το περιβάλλον μέσα στο οποίο ζούμε την ψυχική μας υγεία, τη δημιουργικότητα μας και την απόδοση μας. Αποφασίσαμε να ομορφύνουμε και εμείς την τάξη μας με τις δημιουργίες μας, ταχτοποιώντας την και δημιουργώντας ένα μικρό κήπο στην αυλή μας. Αναφέραμε και δείξαμε εικόνες για μια εταιρεία στην Αμερική που δημιούργησε διαφορετικά και πρωτότυπα γραφεία για τους υπαλλήλους της έτσι ώστε να νιώθουν ευχάριστα και χαρούμενα.

<http://perierga.gr/2012/02/%CE%B4%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%B5%CF%8D%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B1%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%B1-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B8%CE%B1%CF%85%CE%BC%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%BD/>

Ζωγράρισαν το δικό τους πρωτότυπο ονειρικό δωμάτιο που θα ήθελαν.

- ✚ Με αφορμή εικόνες από το διαδίκτυο, συζητήσαμε για τα συναισθήματα του περιβάλλοντος. Παρατήρησαν, περιέγραψαν εικόνες με καμένα δάση, μολυσμένες λίμνες με νεκρά ψάρια, ακρογιαλιές πλημμυρισμένες με πετρελαιοειδή απόβλητα αλλά και αντίθετες εικόνες. Σχολίασαν, σύγκριναν και συμπέραναν ότι και το περιβάλλον στο οποίο ζούμε μπορεί να έχει

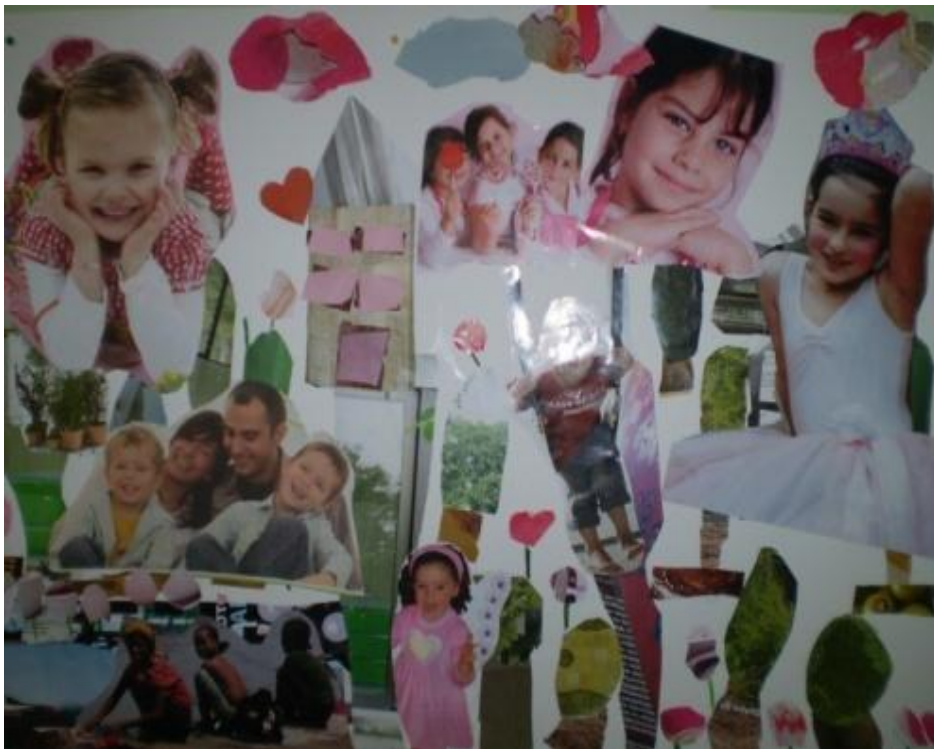
συναισθήματα θετικά και αρνητικά εξαιτίας των συμπεριφορών των ανθρώπων. (με αφορμή τις υποθέσεις των παιδιών αναπτύχθηκε και διερευνήθηκε στο νηπιαγωγείο μας σχέδιο εργασίας με θέμα: αγαπώ και φροντίζω τη θάλασσα)

Παιδί δημιουργία και έκφραση

Εικαστικά

Να πειραματιστούν με τις δυνατότητες και τους τρόπους χρήσης διαφόρων υλικών. Να εκφράζονται με τρόπο δημιουργικό μέσα από τα εικαστικά και να νιώθουν τη χαρά της προσωπικής δημιουργίας

- ✚ Παροτρύνθηκαν να κόψουν και να κολλήσουν εικόνες από περιοδικά για να φτιάξουν κολάζ. Τη χώρα της χαράς και της λύπης.

- ✚ Τα παιδιά διακόσμησαν κουτιά από χαρτόνι για να φτιάξουν τα σπιτάκια της χαράς και της λύπης, αφού κάθε ομάδα είχε προαποφασίσει για το τι θα έκανε. Τα παιδιά όποτε ένιωθαν την ανάγκη να εκφράσουν το συναίσθημα τους το ζωγράφιζαν. Παρουσίαζαν και περιέγραφαν την ζωγραφιά τους στην ολομέλεια της τάξης και την έριχναν στο αντίστοιχο σπιτάκι.

✚ Κατασκεύασαν τη δική τους μάσκα των συναισθημάτων από χαρτί και τη ζωγράρισαν. Τη φόρεσαν και ανάλογα με το συναίσθημα που είχαν αποτυπώσει ενθαρρύνθηκαν να αυτοσχεδιάσουν, να εκφράσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους.

- ✚ Πλάσαμε προσωπάκια από ζυμάρι, τους ζυμαρούληδες. Πειραματίστηκαν για τις εκφράσεις και τα συναισθήματα που θα έδιναν σε κάθε ζυμαρούλη με διάφορα υλικά όπως καρότα, πιπεριές, ντομάτες, ελιές, μαϊντανό. Έδωσαν ονόματα στους ζυμαρούληδες και έφτιαξαν μικρές ιστορίες.

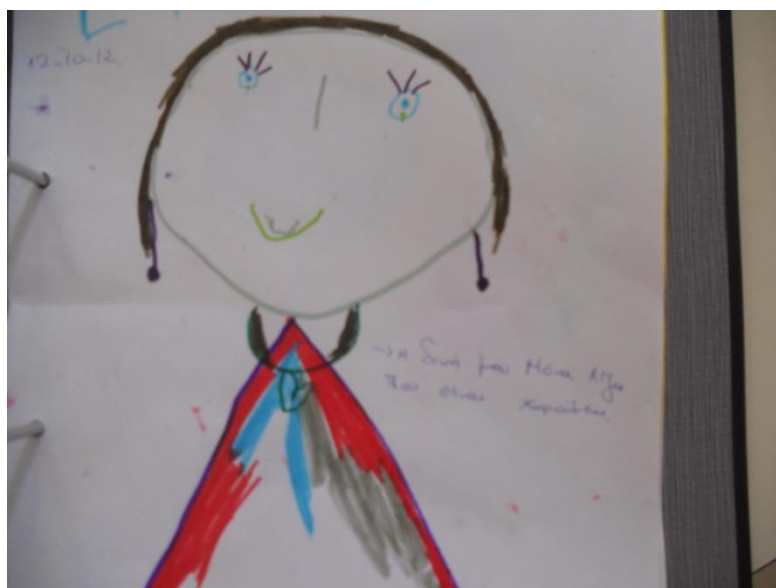
- ✚ Ενθαρρύνθηκαν να φτιάξουν προσωπάκια από χαρτί κάνσον δίνοντάς τους την έκφραση και τα χαρακτηριστικά που θέλουν χρησιμοποιώντας διάφορα υλικά.

- ✚ Παροτρύναμε τα παιδιά να παρατηρήσουν, να περιγράψουν και να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα που έβλεπαν σε πίνακες μεγάλων ζωγράφων. Προβληματίστηκαν με ερωτήσεις όπως πώς μπορεί ένας ζωγράφος να ζωγραφίσει τις εκφράσεις σ' ένα πρόσωπο, πώς να δείξει τα

συναισθήματα. Τα παιδιά κατανόησαν ότι οι γραμμές, το σχήμα και τα χρώματα είναι τα βασικά στοιχεία για τις εκφράσεις των προσώπων. Η κάθε ομάδα περιέγραψε και ζωντάνεψε τον πίνακα της στην ολομέλεια της τάξης. Οι πίνακες που μελέτησαν τα παιδιά ήταν « το κορίτσι που γελά» του Γ. Ιακωβίδη, «η μητρική στοργή» του Γ. Ιακωβίδη, «παιδί με καρότσι», του Γ. Ιακωβίδη, πίνακες του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου «νεαρός» του Caravaggio, « η κραυγή» του Munch, «θλιμμένο κορίτσι» του Γύζη, «η αυτοπροσωπογραφία» του Van Gogh, «γυναίκα που κλαίει» του Picasso.

- ✚ Γνωρίσαμε τον πίνακα του Da Vinci «Μόνα Λίζα». Παρατηρήσαμε τα λεπτομερή χαρακτηριστικά του προσώπου, τα σκούρα μάτια, τα λεπτά βλέφαρα, το περίφημο χαμόγελο. Προσπαθήσαμε να βρούμε τα συναισθήματα που κρύβει η Μόνα Λίζα. Ζωγραφίσαμε τη δική μας Τζοκόντα.

- ✚ Κατασκεύασαν «το φωτεινό σηματοδότη του θυμού» που έδειχνε τα τρία πράγματα που πρέπει να κάνει κάποιος όταν είναι θυμωμένος. Το κόκκινο λέει περίμενε μην κάνεις βιαστικά πράγματα. Το πορτοκαλί λέει σκέψου τι θα κάνεις για να ηρεμήσεις. Το πράσινο λέει κάνε αυτό που πρέπει. Τα παιδιά ανατρέχανε σ' αυτόν κάθε φορά που ήταν θυμωμένα.

- ✚ Ενθαρρύνθηκαν να κατασκευάσουν μόντιλς για τη γωνιά της ηρεμίας . Δημιούργησαν μικρές κορνίζες με χαρούμενους ήρωες παραμυθιών και τις κρέμασαν με κορδέλες από στεφάνι.

- ✚ Κατασκεύασαν αφίσα όπου ζωγράρισαν τους τρόπους με τους οποίους θα αντιμετώπιζαν μια κατάσταση θυμού.

- ✚ Με αφορμή μιας αυτοσχέδιας ιστορίας για ένα δράκο από την Κίνα που καταβροχθίζει τους φόβους και τις στενοχώριες των παιδιών σχεδιάσαμε σε χαρτί του μέτρου ένα δράκο που περνά πάνω από τα σπίτια των παιδιών και τρώει τους φόβους τους. Δημιουργήσαμε ένα κολάζ.

- ✚ Με αφορμή την αφήγηση μιας ιστορίας για την αγάπη που έμεινε ξεχασμένη σ' ένα νησί τα παιδιά πρότειναν να κατασκευάσουν ένα καράβι που θα φέρει την αγάπη κοντά μας. Κατασκευάσαμε με ξύλα το καράβι, ζωγραφίσαμε τα καραβόπανα και διακοσμήσαμε. Δραματοποιήσαμε το ταξίδι με το καράβι για να βρουν την αγάπη με μουσική επένδυση «το νησί των συναισθημάτων» του Μάνου Χατζιδάκι.
<http://www.youtube.com/watch?v=B63I9X6rMl0>

Το καράβι αυτό αφού έφερε την αγάπη στην τάξη μας αποφασίσαμε να τη μοιραστήμε με το γειτονικό νηπιαγωγείο σε μια επίσκεψη μας και να το πάμε σαν δώρο.

- ✚ Επισκεφτήκαμε το παλιό φρούριο και είδαμε σε βιβλία κάστρα και πύργους έτσι αποφασίσαμε να φτιάξουμε και εμείς το δικό μας κάστρο, το κάστρο των θετικών συναισθημάτων. Καταγράψαμε ποια συναισθήματα θα κατοικούσαν εκεί και συζητήσαμε πως θα μπορούσαμε να το κατασκευάσουμε, διαλέξαμε τα υλικά, τα χρώματα. Χωριστήκαμε σε ομάδες και κάθε ομάδα ανέλαβε να τελειώσει και κάτι. Δημιουργήσαμε ένα μικρό ποιηματάκι που θα έλεγαν τα παιδιά για να μπορούν να παίξουν στο κάστρο. Το ποιηματάκι της χαράς.

Χαρά βάλε στη ζωή
Έλα να παίξουμε μαζί
Να διώξουμε τη λύπη
Να την κλείσουμε στην κρύπτη

- ✚ Παρατήρησαν γλυπτά στο μουσείο Ασιατικής τέχνης στην Κέρκυρα και διαδικτυακά όπως «την κόρη της ακρόπολης» από το μουσείο της ακρόπολης το «κεφάλι της Αριάδνης» του Γιαννούλη Χαλεπά. Ανακάλυψαν το ρόλο που παίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά του προσώπου στην απόδοση της έκφρασης και του συναισθήματος σ' ένα γλυπτό. Πειραματίστηκαν φτιάχνοντας δικά τους γλυπτά με πηλό και πλαστελίνη.

<http://www.googleartproject.com/collection/acropolis-museum/artwork/the-antenor-kore-antenor-son-of-eumares/574151/>

<http://www.eikastikon.gr/glyptiki/halepas.html>

Δραματική τέχνη

Να εκφράζονται μέσα από τον αυτοσχεδιασμό και το θεατρικό παιχνίδι.

- ✚ Παροτρύνθηκαν να φτιάξουν με υφάσματα, με χαρτιά γκοφρέ τις χώρες της χαράς και της λύπης και έγιναν κάτοικοι των χωρών δείχνοντας με όλο τους το σώμα το ανάλογο συναίσθημα.

- ✚ Ενθαρρύνθηκαν να αναπτύξουν φανταστικούς ρόλους και καταστάσεις δραματοποιώντας μικρά θεατρικά σενάρια για να κατανοήσουν τα διαφορετικά συναισθήματα που νιώθουν οι ίδιοι και οι άλλοι όπως μια μέρα στο γιατρό, δυο παιδιά μαλώνουν για τα τουβλάκια, μια μέρα με τη μαμά μου στο φούρνο, καβγάς σ' ένα πάρτι κλπ.

- ✚ Έπαιξαν παιχνίδια με ζάρια που απεικόνιζε σε κάθε πλευρά του διαφορετικό συναίσθημα. Τα παιδιά αναπαριστούσαν ότι τους τύχαινε.

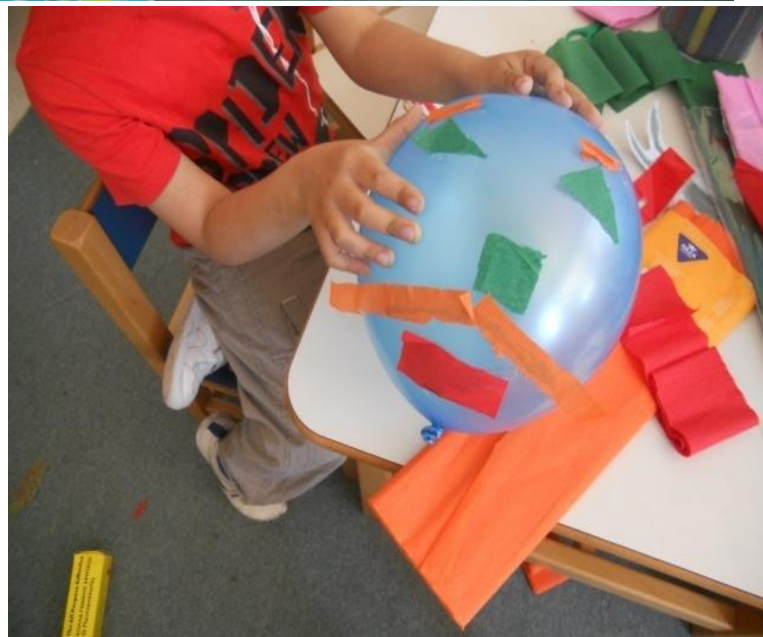

- ✚ Ενθαρρύνθηκαν να εκφράσουν το θυμό τους χορεύοντας το «θυμό του χορού» χορεύοντας με έντονη μουσική και σταδιακά καθώς άλλαζε η μουσική έδιωχναν το θυμό από πάνω τους, χρησιμοποιώντας όλο το σώμα τους.

- ✚ Έμαθαν νέους τρόπους για να αντιμετωπίζουν το θυμό όπως ασκήσεις χαλάρωσης και ηρεμίας, ρύθμιση της αναπνοής και των καρδιακών παλμών, τη διαφραγματική αναπνοή, την τεχνική του μπαλονιού (φούσκωναν ένα μπαλόνι και έβαζαν το θυμό τους και τον εκνευρισμό τους μέσα). Μουσική που επιλέξαμε για την πραγματοποίηση των δραστηριοτήτων moonlight sonata του Beethoven.

- ✚ Δραματοποίησαν το μύθο του Αισώπου « οι δυο κασίδες» δίνοντας διαφορετικό τέλος στην ιστορία. Οι θεατές στο τέλος σχολίαζαν τους χαρακτήρες , τις συμπεριφορές και τα συναισθήματα που δημιουργούνταν από αυτές.

- ✚ Διαβάσαμε την ιστορία του Πινόκιο ,βρήκαμε τα συναισθήματα του σε κάθε φάση της ιστορίας. Μεταμορφώθηκαν σε μαριονέτες και μιμήθηκαν τις κινήσεις της μαριονέτας Πινόκιο και τα συναισθήματα του.
- ✚ Παρατήρησαν εικόνες με κλόουν σε διαφορετικές συναισθηματικές καταστάσεις. Προτρέψαμε τα παιδιά να περιγράψουν τα συναισθήματα, να βρουν τους λόγους που ένιωθαν έτσι και να μεταμορφωθούν στους κλόουν των εικόνων.

- ✚ Είδαμε στο διαδίκτυο ηφαίστεια να εκρήγνυνται και τα παιδιά ενθαρρύνθηκαν να μεταμορφωθούν σε ηφαίστεια του θυμού, που βγάζουν φωτιές και λάβα και εκρήγνυνται αλλά σιγά σιγά ηρεμούν και οι φωτιές σβήνουν.

- ✚ Παίξαμε στο κουκλοθέατρο το παραμύθι του Αισώπου ο λαγός και η χελώνα και αναγνώρισαν τα συναισθήματα των ηρώων. Αποφάσισαν να παίξουν και αυτά στο κουκλοθέατρο την ιστορία με το χελωνάκι του θυμού. Μοίρασαν ευθύνες και ρόλους: μια ομάδα έφτιαξε τους ήρωες της ιστορίας ζωγραφίζοντας τους και κολλώντας τους σε ξυλάκια, η άλλη το σκηνικό, η άλλη θα ήταν υπεύθυνη για τη μουσική και η άλλη θα έπαιζε.

- ✚ Τα παιδιά ενθαρρύνθηκαν να χρησιμοποιήσουν κούκλες γαντόκουκλες για να δραματοποιήσουν ιστορίες που έζησαν, που επινόησαν, ιστορίες ηρώων

από ταινίες, βιβλία, εξωτερικεύοντας έτσι συγκρούσεις, προβλήματα και εντάσεις που τυχόν ένιωθαν και δοκιμάζοντας πιθανές λύσεις.

- ✚ Παίξαμε παιχνίδια συνεργασίας, και ομαδικά παιχνίδια στην αυλή που προωθούσαν την συνεργασία και την ομαδικότητα. Παιχνίδια όπως: ο χαρταετός και η ουρά του, ψαράδες με τα δίχτυα τους, τυφλόμυγα, το μπαλόνι, φωλιές, διελκυστίνδα, ο βοηθός....

Μουσική

Να αυτοσχεδιάζουν και να εκφράζονται μέσα από τη μουσική. Να απολαμβάνουν μουσικά ακούσματα.

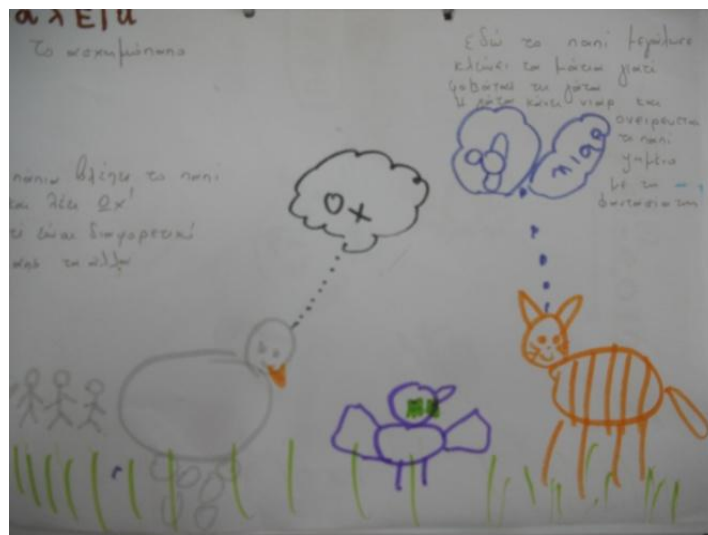
- ✚ Τα παιδιά εξέφρασαν τα συναισθήματα που τους προκαλούνται από την ακρόαση διαφόρων μουσικών κομματιών. Περιέγραψαν, αυτοσχεδίασαν, δραματοποίησαν, χόρεψαν, ζωγράρισαν τα διαφορετικά ακούσματα. Τα μουσικά κομμάτια που επιλέξαμε: το soundtrack του forest gump, moonlight sonata του Beethoven, Night On Bald Mountain του Mussorgsky, sabre dance του aram khachaturian, serenade του f. Schubert, Can Can του Offenbach, La Serenissima της Loreena Mc Kennit, tarantella, το χαμόγελο της Τζοκόντα του Χατζιδάκι, το βαλς του γάμου της Καραϊνδρου, only time της Enya, hijo de la luna mecano, soundtrack της la vita e bella, harem της sarah brightman.
- ✚ Διηγηθήκαμε μια αυτοσχέδια ιστορία με ένα γατάκι και τις περιπέτειες του στην εξοχή. Στο γατάκι, τα συναισθήματα εναλλάσσονταν. Απομονώσαμε τις προτάσεις που μπορούσαν να αποδοθούν με ήχους και τα παιδιά τους απέδωσαν με τα μουσικά όργανα που αποφάσισαν ότι ταίριαζαν, δημιουργώντας έτσι μια ηχοιστορία. Για τη χαρά επέλεξαν το ντέφι, για το φόβο τα πιατίνια, για το θυμό το τύμπανο, για τη θλίψη τη μαράκα.
- ✚ Προσκαλέσαμε στο σχολείο μουσικό, γονέα ενός παιδιού και μας μίλησε για την μουσική, το ρυθμό, τη μελωδία. Μας ενημέρωσε για τα συναισθήματα του κάθε φορά που γράφει μουσική. Μας έπαιξε διάφορα είδη μουσικής και

τα παιδιά ζωγράφισαν τις εικόνες που τους δημιουργούνται από τα διαφορετικά ακούσματα.

- ✚ Ενθαρρύνθηκαν να δημιουργήσουν μια διαφορετική ορχήστρα. Άκουσαν διάφορα μουσικά μοτίβα και προσπάθησαν να τα συνοδεύσουν με ένα διαφορετικό ρυθμικό τρόπο (χτυπώντας παλαμάκια, τα δάχτυλα, τα πόδια.....)
- ✚ Με αφορμή την ανάγνωση της ιστορίας « το ασχημόπαπο» τα παιδιά αντιστοίχισαν εικόνες του παραμυθιού με το συναίσθημα και τη μελωδία που νόμιζαν ότι ταίριαζε, στη συνέχεια ανταποκρινόταν στα μουσικά ερεθίσματα παίζοντας τις ανάλογες σκηνές του παραμυθιού. Οι μουσικές που χρησιμοποιήσαμε: Mozart divertimento, Debussy jardin sur la pluie, Bach orchestral suite no. 3, Wagner ride of the valkyries, Sopen marcha funebre, Bach badinerie.

- ✚ Ακούσαμε το τραγούδι «ποιό το χρώμα της αγάπης» του Λουδοβίκου των Ανωγείων και παίξαμε με τις λέξεις και τις εικόνες του τραγουδιού.

<http://www.youtube.com/watch?v=4nH8VZcEG2w>

- ✚ Τραγουδήσαμε το τραγούδι «τα παιδιά ζωγραφίζουν στον τοίχο».
- ✚ Τραγουδήσαμε το τραγούδι «φίλοι για πάντα»

<http://www.youtube.com/watch?v=yMlyQ9dGWEY>

Παιδί και πληροφορική

- ✚ Αναζητήσαμε με τη βοήθεια της μηχανής αναζήτησης της google εποπτικό υλικό εικόνες, βιβλία, παιχνίδια , βίντεο, μουσικά μοτίβα σχετικά με το θέμα μας.
- ✚ Ζωγραφίσαμε και δημιουργήσαμε ψηφιακά κολάζ με λογισμικά ανοιχτού τύπου όπως το tux paint, revelation natural art.

✚ Ζωγραφίσαμε on line στη διαδικτυακή διεύθυνση
<http://www.kerpoof.com/#/activity/draw>

- ✚ Εξερεύνησαν και χρησιμοποίησαν το πρόσθετο μέσο translate της μηχανής αναζήτησης της google για να μεταφράσουν, να ακούσουν τη λέξη σ' αγαπώ σε διάφορες γλώσσες. Αντέγραψαν τις λέξεις στις καρδούλες που χρησιμοποίησαν για να δημιουργήσουν το δέντρο της αγάπης.

- ✚ Αναζητήσαμε και διαβάσαμε σχετικά βιβλία από την διαδικτυακή διεύθυνση του μικρού αναγνώστη <http://www.mikrosanagnostis.gr/> το "ο σκαντζόχοιρος που ήθελε να τον χαϊδέψουν" «το λελέκι και οι φίλοι του» «η κοκκινোসκουφίτσα από μέσα» «τα μπαλόνια της φίλιας και η Μόνα σε καινούριο σχολείο» Ακούσαμε παραμύθια από: <http://www.bookbook.gr/> <http://www.bedtimestoriescollection.com/index.php>
- ✚ Τα παιδιά έπαιξαν παιχνίδια στο διαδίκτυο <http://www.article19.com/shockwave/makeaface.htm> <http://www.tvokids.com/games/moodmaker>
- ✚ Επισκεφτήκαμε και γνωρίσαμε διαδικτυακά το μουσείο των συναισθημάτων στην Αθήνα. <http://mce.gr/page.asp>

✚ Εξερευνήσαμε τις εικόνες θέματα του διαδικτυακού τόπου <http://storybird.com/> που μας βοήθησαν να δημιουργήσουμε ένα ψηφιακό παραμύθι βασιζόμενη σε μια αρχική ιδέα που είχαμε παίξει για το συναίσθημα της αγάπης. Τα παιδιά εμπνεύστηκαν από τις εικόνες και δημιούργησαν μια καινούρια ιστορία και της έδωσαν τον τίτλο «η αγάπη ξαναγύρισε»
<http://storybird.com/books/-1671/?token=9v5g5kxdgh>

Αξιολόγηση

Εφαρμόσαμε από την αρχή της μαθησιακής διαδικασίας κατά την οργάνωση και τον σχεδιασμό του προγράμματος, την αρχική αξιολόγηση για να προσδιορίσουμε τις γνώσεις, τα ενδιαφέροντα αλλά και τις δυσκολίες των νηπίων. Καταγράψαμε τις προτάσεις τους και δημιουργήσαμε ιστόγραμμα με τις ερωτήσεις των παιδιών σχετικά με το θέμα.

Καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος εφαρμόσαμε τη διαμορφωτική αξιολόγηση δώσαμε τη δυνατότητα στα νήπια να εκφράσουν ιδέες, σκέψεις, απόψεις σχετικά με τα συναισθήματα. Έκαναν υποθέσεις, διατύπωναν ερωτήματα, ζητούσαν και παρείχαν πληροφορίες, συνομίλησαν και άκουσαν ο ένας τον άλλον, ανέπτυξαν διαλόγους κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων. Άρχισαν να επεξηγούν τις δράσεις τους, να αιτιολογούν τις επιλογές τους, να παρουσιάζουν εργασίες τους. Τα παιδιά ενθαρρύνθηκαν και στο τέλος των δράσεων αξιολογούσαν τη δουλειά της ομάδας και εξέφραζαν τις απόψεις και τα συναισθήματά τους σχετικά με τα επιτεύγματα αλλά και τη συμμετοχή τους στην ομάδα ή τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν και τι μπορούσαν να κάνουν την επόμενη φορά για να τις αποφύγουν.

Τελική αξιολόγηση είχαμε στο τέλος του προγράμματος. Τα παιδιά αξιολόγησαν τα ίδια το πρόγραμμα. Με τη μέθοδο του ενυδρείου τα παιδιά συζήτησαν και έδειξαν την ικανοποίηση του από τις δράσεις, τα παιχνίδια, και από τις απαντήσεις στα ερωτήματά τους.

Εμείς είδαμε μεγάλο ενδιαφέρον εκ μέρους των παιδιών για το πρόγραμμα και ότι οι δυσκολίες που παρουσίαζαν τα παιδιά στην αρχή της συνεργασίας τους στις ομάδες στη συνέχεια άρχισαν να υποχωρούν. Οικειοποιήθηκαν τις καινούριες γνώσεις που κατέκτησαν και ανέπτυξαν ικανότητες να διαχειρίζονται καταστάσεις στις καθημερινές τους ασχολίες. Συγκεκριμένα με τις δραστηριότητες που υλοποίησαν άρχισαν να αναγνωρίζουν και να κατανοούν τα συναισθήματα του εαυτού τους και των άλλων. Να συναισθάνονται την κατάσταση των άλλων. Να

βρίσκουν εναλλακτικούς τρόπους δράσης για να διαχειρίζονται τα συναισθήματα και τις συμπεριφορές. Να προτείνουν λύσεις σε καθημερινά προβλήματα για να αποφεύγονται οι συγκρούσεις.

Οι γονείς έδειξαν ενδιαφέρον για το πρόγραμμα εξοπλίζοντας τη βιβλιοθήκη με τα κατάλληλα βιβλία. Συνεργάστηκαν μαζί μας συμμετέχοντας και οι ίδιοι με σχετικές δραστηριότητες και εργασίες στο σπίτι. Υποστήριξαν και ενίσχυσαν την προσπάθεια παιδιών και νηπιαγωγών στην εφαρμογή του προγράμματος.

Στο τέλος έγινε παρουσίαση των έργων των παιδιών σε γκαλερί, παρουσίαση των δραστηριοτήτων με φωτογραφικό υλικό μέσω βιντεοπροβολέα και με τραγούδια και παιχνίδια.

Βιβλία που διαβάσαμε

- Η παλέτα των συναισθημάτων, Έρα Μουλάκη
- Θυμός, Τρεις Μορόνι
- Φόβος, Τρεις Μορόνι
- Ζήλεια, Τρεις Μορόνι
- Γιατί το ροζ ελεφαντάκι έπεσε σε θλίψη και πώς ξαναβρήκε τη χαρά του, Monika Weitze
- Η Λυδία στη χώρα των χρωμάτων, Λίνα Λυχναρά
- Όταν οι Άγγελοι αγρυπνούν, Marni McGee και Tina Macnaughton
- Το δέντρο που έδινε, Σελ Σιλβερσταιν
- Ο Αρλεκίνος, Ζωρζ Σαρη
- Ο βάτραχος είναι βάτραχος, Μαξ Βελθουις
- Η Αργυρώ γελάει, Τζιν Γουιλς
- Όποιος το φόβο ξεπερνά, πράγματα κάνει θαυμαστά Uli Geibler
- Τα τρία μικρά λυκάκια, Ευγένιος Τριβιζάς
- Θα με συγχωρέσεις;, Sally Grindley
- Οι φίλοι είναι για πάντα, Sally Grindley
- Το ασχημόπαπο, ομαδικός τόμος
- Ο καλόκαρδος λύκος, Geoffroy de Pennart
- Ένας καλόκαρδος καρχαρίας, Λήδα Βαρβαρούση
- Ένα ψάρι που δεν ήξερε να κολυμπάει, Λήδα Βαρβαρούση
- Ο τριγωνοψαρούλης εναντίον του μεγάλου καρχαρία, Β. Ηλιόπουλος
- Δώσε την αγάπη, Αγγελική Βαρελλά
- Μύθοι του Αισώπου
- Μ' αυτή την μπάλα παίζουμε όλοι!, Μπριγκιττε Βενιγκερ
- Savoir vivre για παιδιά, Χρήστος Ζαμπούνης
- Οι νεράιδες μας μιλάνε για την αυτοεκτίμηση, Αλιξ Καμπρερα
- Θα σ' αγαπώ ότι κι αν γίνει, Debi Gliori
- Οι καλοί και οι κακοί ιππότες, Αντωνής Παπαθεοδούλου

- Η μικρή νεράιδα των δακρύων, Carol Ann Duffy
- Ελμερ και Ρόζα, Ντέιβιντ Μακ Κι

Βιβλιογραφία

- Αναγνωστόπουλος, Β.,Δ. (2002). Η γλώσσα στην προσχολική εκπαίδευση. Αθήνα: Καστανιώτη
- Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π., Μπασαγιάννη, Ε. (2006). Οδηγός νηπιαγωγού. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β
- Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το νηπιαγωγείο (2003)
- Καλογήρου, Κ. Μιχαλακέα, Μ.(2002).Παιδαγωγικές ιστορίες και παραμύθια για μικρά παιδιά. Αθήνα: Θυμάρι
- Κάντζου, Ν., Δαμηλάκη,Ρ., Λαμπρινέα, Ζ. (2009).Ο κήπος των συναισθημάτων. Αθήνα: Δίπτυχο
- Κουρετζής, Λ. (1991). Το θεατρικό παιχνίδι. Αθήνα: Καστανιώτη
- Κουρμούση, Ν., Κούτρας, Β. (2011). Βήματα για τη ζωή. Αθήνα: Παπαζήση
- Ντολιοπούλου, Ε. (2002). Σύγχρονα προγράμματα για παιδιά προσχολικής ηλικίας. Αθήνα: Τυπωθήτω
- Παπαθανασίου, Α. Μπασκλαβάνη Ο. (2001). Θεατροπαιχνίδια. Αθήνα: Κέδρος
- Συλλογικό Έργο (2011). Κοινωνική και συναισθηματική αγωγή στο σχολείο. Αθήνα: Δίπτυχο
- Τζεκάκη, Μ. (2007). Μαθηματικές δραστηριότητες για την προσχολική ηλικία. Αθήνα: Gutenberg
- Χριστόγερου, Κ. Αρμενιάκου, Κ. (2006). Σχέδια εργασίας για το νηπιαγωγείο και το δημοτικό. Αθήνα: Κέδρος
- Weare, K., & Gray, G. (2000). Η προαγωγή της ψυχικής υγείας και συναισθηματικής υγείας στο σχολείο. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα